
Václav Hampl: České vysoké učení si stojí poměrně dobře

Václav Hampl: České vysoké učení si stojí poměrně dobře

E15, 27.8.2009

příloha e15 >

Václav Hampl: České vysoké učení si stojí poměrně dobře >

Česká republika se svým nedávným vzruchem okolo školské reformy není z evropského měřítka žádnou výjimkou. „Evropský školský prostor je stále ve významném pohybu a nejedná se o žádné kosmetické úpravy,“ říká rektor Univerzity Karlovy Václav Hampl. Pochopitelně uznává potřebu reformy českého školství, ale s takzvanou bílou knihou se neshodne již v základech, a tak postupně vzniká její „akademická“ alternativa.

E15: Jaký je podle vás v současné době stav vysokého učení v České republice?
Na tuto otázku lze odpovědět jak z pohledu pesimisty, tak z pohledu optimisty. Já myslím, že pravda je přibližně uprostřed. Domnívám se, že vysoké školy jako celek si kupodivu stojí poměrně dobře – kupodivu je to zejména, pokud dojde ke srovnání z pohledu financování, které je typicky na evropských i světových univerzitách několikanásobně silnější. V tomto smyslu si stojíme velmi slušně.

E15: A konkrétně Univerzita Karlova?
Univerzita Karlova je v mezinárodních žebříčcích, které jistě nejsou dokonalé, ale přesto jsou mezinárodně vnímány jako jakési vysvědčení, přibližně na dvěstěpadesátém místě. Když uvážíme, že je ve světě na sedmnáct a půl tisíce vysokoškolských institucí, patří Univerzita Karlova mezi 1,5 procenta nejlepších. To se o mnoha institucích v ČR s jistotou říct nedá. Na druhou stranu rozhodně není pochyb o tom, že by mohlo být lépe, respektive že by mělo být lépe. Že by Česko mělo mít alespoň jednu, pokud ne dvě univerzity, v první dvoustovce.

>>> FOTO E15 ANITA VOLKOVÁ

E15: Není to příliš vysoký cíl?

Myslím, že to není nijak přehnaně ambiciózní cíl. Ovšem začíná být těsno. Konkurence je hodně velká, jsou tu univerzity, které mají jednoznačnou podporu ve svých silného financování. Takže pak si na rozdíl od nás mohou mat špičkové lidi nejen z domova, ale doslova z celého

E15: Kolik by vlastně Česká republika měla mít u

Odborníci se většinou shodují, že přiměřená hustota je na univerzita na jeden milion obyvatel. Takže dnes m významně víc, než je toto vodítko.

E15: Není vysoký počet univerzit, respektive vy na úkor kvality výuky, a tím i produkce nekvalit vaných absolventů?

To je rozhodně riziko, které je potřeba hlídat. To, že m škol tolik, je do značné míry reakce na stav, který p munistického režimu. Tehdy kvůli mocenskému zneuží škol neproběhlo u nás to, co mezitím hýbalo vysokoško zejména v západní Evropě a USA – totiž dramatický studentů, a tedy i proporce vysokoškolsky vzdělan Takže po revoluci jsme byli v situaci, kdy ve srovnání s u nás procento vysokoškoláků velmi malé, a bylo tedy z společenské zadání takový stav změnit. Jednotlivé šk víc studentů – například my jich máme dnes dvojnásob dvaceti lety – a začaly vznikat i nové školy. Je pravda, onoho zadání to zafungovalo. Česká republika dnes z h lidí, kteří vstupují do terciálního vzdělávání, drží jedn ropou krok. Potřeba vysokého počtu škol tedy už op se bude muset nějakým způsobem reagovat.

E15: Vysoké školy u nás tak mají rozdílnou kvalit dobré vytvořit národní VŠ žebříček?

Spíš bych navrhol určitou diferenciaci. Když se i tak to má potenciálně dva významy. Můžeme kvalit jako horší, či lepší, ale kvalita je spíš nějaká, nebo jin Karlova je v zásadě většinou zaměřena výzkumně, blízko významným evropským či světovým vědeckým Ale to neznamená, že nemůžou být jiné kvalitní školy těsnější spolupráce s místními firmami a tak podobn se, že taková diferenciac je potřeba. Zatím jako by v na jednom hřišti v jedné disciplíně. Pak je samozřejmě či horší.

E15: Vysoké školy jsou už částečně rozděleny, a t a soukromé. Vnímáte mezi nimi nějaké pnutí?

To je segment, který hodně poslední dobou narostl. Le desetileté výročí zákona, který vznik soukromých Dnes je jich řada desítek. Obecně mají tendenci být což může samo o sobě být jistý problém, protože množství studentů a profesorů je element, který z l

by kvalitního akademického prostředí netze podceňovat. Druhá věc je to, že tento segment je oborově velmi úzce zaměřený. Především jsou to obory s poměrně malými nároky na vybavení. Výuka v dražších oborech náročných na vybavení, jako například knihovny a databáze, výkonné počítače, experimentální zařízení a tak podobně, stále leží v drtivé většině na veřejných vysokých školách.

E15: Deset let není sice dlouhá doba, ale ne zas tak krátká, aby se nedalo působení zhodnotit. Jak je nyní vnímáte?

Mezi soukromými vysokými školami jsou již patrné rozdíly. O některých je pozitivě říct, že moc dobré nejsou, jiné naplňují své, většinou dost úzké, zaměření docela dobře.

E15: Nemáme-li žádný žebříček či hodnocení škol, jak se může uchazeč vůbec zorientovat?

To je problém. Chce to jako ve všem zajímat se o tu konkrétní školu, zjišťovat si situaci, ptát se a tak dále. Není to jednoduché, zvláště při takovém množství.

E15: Jedna z důležitých činností a možná i kritérií škol je podpora různých výměnných programů. Nejsnázejší je asi Erasmus. Jak je v této oblasti aktivní Univerzita Karlova?

To je jedna z málo známých informací o Univerzitě Karlově, skoro takové nechtěné tajemství. Před dvěma lety bylo dvacetileté výročí tohoto programu a při této příležitosti jej Evropská komise statisticky vyhodnotila. A k mému překvapení se Univerzita Karlova ocitla v první desítce evropských univerzit co se týče aktivity v programu Erasmus. A to v Evropě máme asi čtyři tisíce univerzit. Konkrétně v počtu studentů, kteří k nám přijíždějí, jsme dvacátáctá v Evropě a v počtu studentů, kteří od nás vyjíždějí, jsme pátá. To není všechno. V počtu učitelů, kteří od nás v rámci Erasmu vyjíždějí na jiné univerzity, jsme druhá a v počtu učitelů, kteří z jiných evropských univerzit přijíždějí k nám, jsme dokonce úplně první v Evropě!

E15: Hodně se nyní mluví o státních maturitách, jak vnímáte vy a vaši kolegové úroveň vzdělanosti českých maturantů?

Často slyším mezi našimi učiteli nářky na klesající úroveň maturantů. Na základě i své vlastní zkušenosti s učením bych to ale viděl trochu komplexně. I v rovině středních škol existuje značná heterogenita, o hodně větší než před 15-20 lety. Jsou tu vynikající gymnázia, kde beambla tém dětem závidím, že studují tak kvalitní školu, a naopak. Ale souvisí to také i s demografickým poklesem a množstvím těchto institucí, takže na gymnáziích studuje mnohem větší část populace než dříve.

E15: Vysokoškolská reforma, takzvaná bílá kniha, je nyní řekněme zakončována, vy jste byl její asi nejhlasitější kritik. Jaký je váš současný pohled na relativně bouřlivý průběh této akce ministerstva školství?

Univerzita Karlova byla od začátku procesu přípravy bílé knihy aktivní a konstruktivní. Vypracovali jsme k jednotlivým verzím celou řadu odborných stanovisek a připomínek. Ovšem k těm podstatným, měli bych to stručně shrnout, nebylo příliš přihlíženo. Zpětně pohledeno se vlastně ani v jistém smyslu nedívám. Od začátku jsme se totiž lišili od ministerských materiálů především v tom nezákladnějším pohledu na vysokoškolské vzdělávání – k čemu vlastně je a proč se jim máme zabývat. A když se na tomto základě neshodujeme, pak není příliš divu, že domluva nad konkrétními návrhy potřebných reformních kroků je těžká. Bílá kniha byla postavena na premise, že vysokoškolsky vzdělaných lidí je pořád málo. Jak již jsem říkal, to už dnes přestává být pravda, zvláště když demografický pokles buší na vysokoškolské dveře. Už teď se začíná na vysokých školách projevovat a do dvou či tří let tu bude s obrovskou silou. A pak je v bílé knize důraz především na takový technokratický aspekt vzdělání. Taková příprava na konkrétní zaměstnání, aby studenti, jak vyjdou z auly, už byli schopni bez velkého zaučování fungovat v nějakém konkrétním zaměstnání, nejlépe v konkrétní firmě. Což je jistě chvilkyhodná snaha, ale my vidíme vzdělání v daleko širším záběru. Je to samozřejmě určitá příprava na zaměstnání, ale zároveň je to jakýsi „substrát“, na kterém se buduje obecnější vzdělanost člověka. Díky ní je pak i ve zbytku života snáze flexibilní, snadněji se přizpůsobuje změnám. Zejména kvůli zásadním názorovým rozdílům s bílou knihou nakonec Univerzita Karlova připravila vlastní materiál shrnující potřebné reformní kroky. Je to materiál založený na konkrétní praktické zkušenosti s každodenním fungováním velké výzkumné univerzity. Nyní je náš materiál ve stadiu mezikaderní diskuze a na podzim ho chceme dát k dispozici jako zásadní podklad veřejné debaty o budoucnosti českého vysokého školství. (materiál UK lze najít na <http://forum.cuni.cz/IFORUM-7263.html>).

< Vlastimil Poliačik